

ÄLDREOMSORGSPLAN 2022-2040

INRIKTNING 65 ÅR OCH ÄLDRE
AVDELNINGEN VÅRD OCH OMSORG

SKARA

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	3
Inledning.....	4
Metod och tillvägagångssätt.....	4
Omsorgsnämndens mål och vision.....	4
Kommuninvånare.....	5
Kvalitet.....	6
Värdegrund.....	6
E-hälsa, digitalisering och välfärdsteknik.....	7
Nära vård	8
Kommunal hälso-och sjukvård.....	8
Samverkan.....	8
Biståndsbeslut	10
Hemvård.....	10
Den egna bostaden.....	10
Trygghetsboende.....	10
Särskilt boende.....	11
Korttidsplatser.....	12
Övriga verksamheter	12
Dagverksamhet	13
Demens	13
Anhörigstöd	13
Frivilligstöd	13
Öppen mötesplats	13
Personal / Kompetensförsörjning / Utbildning	14
Verksamhet	15
Ekonomi	16
Folkhälsa.....	17
Hållbar utveckling och miljöaspekter	17
Krishantering	17
Framtidsarbete.....	18

Dokumenttyp Plan	Giltighetstid 2024-09-30	Beslutande instans Kommunfullmäktige	Antagen 2015-02-23 § 7
Antagen med stöd av lag Kommunallagen	Revisionsdatum 2017-02-27, 2019-09-30, 2022-09-26	Dokumentansvarig Avdelningschef Vård och omsorg	Uppföljningsansvar Omsorgsnämnden
Gäller för Skara kommun			

SAMMANFATTNING

Den reviderade äldreomsorgsplanen visar som tidigare prognoser på att antalet äldre ökar. Det innebär att de närmsta tio åren kommer det ske en ökad volymökning i antal omsorgstagare som kommer behöva hemtjänst och särskilt boende. Från 2021-2035 sker en ökning av antal 80 + från 1 132 personer till 1 626 personer. Den demografiska utvecklingen kommer innebära omfattande kostnadsökningar.

De senaste åren har tekniken utvecklats inom äldreomsorgen. Det finns system som stödjer arbetet, till exempel digital dokumentation i mobila enheter och digitala lås. Digital insatsplanering i hemvården kommer införas under senare delen av 2022 och början av år 2023.

När antalet äldre ökar ställer det högre krav på effektivisering utifrån både ekonomi och kompetensförsörjning. Ambitionsnivån är att kvalitetsarbetet ska genomsyra hela förvaltningen och bidra till ständiga förbättringar för att omsorgstagaren ska få det stöd och hjälp hen är berättigad till enligt Socialtjänstlagen.

Fler antal äldre leder också till ett ökat behov av platser på särskilt boende. Omsorgsförvaltningen öppnade 2022 ett boende med 9 platser på Malmgatan 36. Hösten 2023 kommer ett helt nytt särskilt boende, Teglagården, stå klart för inflytt. Det genererar fler antal särskilda boendeplatser. I samband med öppnandet av Teglagården avvecklas Skarahemmet och Viktoriagården. Nytt särskilt boende i Valle är under

utredning. Demografin visar att det år 2030 kommer behövas fler antal platser vilket aktualiserar frågan om hur behovet då ska tillgodoses.

En stor utmaning för Omsorgsförvaltningen i Skara liksom för Sveriges alla kommuner nu och framåt är rekrytering av omvårdnadspersonal. Det kommer krävas ett stort fokus och nya sätt att hantera bemaningsfrågan i rekryterings- och utbildningsprocessen för att klara kompetensförsörjningen.

Arbetet med planen har varit utsträckt under ett och ett halvt år på grund av rådande omständigheter och den pandemi som tagit mycket fokus av omsorgsförvaltningen och remitterande instanser. Planen har också ändrat form då den politiska styrmodellen ändrats från målstyrning till tillitsbaserad styrning. Tidigare plan utgick från rubriker som medborgare, verksamhet, ekonomi och utmaningar för framtiden.

Omvärldsanalys och workshops har legat som grund för den reviderade planen. Kommunala pensionärsrådet har varit delaktiga liksom ledningsgrupperna inom omsorgsförvaltningen och även omsorgsnämndens presidium.

INLEDNING

År 2022 och framåt visar på ett ökat demografiskt tryck, utmaningar i kompetensförsörjning och att ekonomiska resurser kommer krävas. Det är en viktig politisk fråga för Skara hur samhället ska möta och hantera behoven från en växande äldre befolkning. Kommuninvånare som är 65 år och äldre kommer att öka i antal, leva längre och vara friskare än tidigare generationer med nya krav, behov och förväntningar.

Äldreomsorgen utgör en stor del av den kommunala välfärden och det är viktigt att kvalitén för de äldre säkras och förbättras. Under kommande år krävs analyser, breda diskussioner, samverkan, strategiska beslut, planering och åtgärder för att möta utvecklingen på bästa sätt. Skara kommun arbetar utifrån ett styrsystem som bygger på tillitsbaserad styrning och delaktighet. Styrsystemet utgår från de mål, visioner och uppdrag som beslutats av kommunfullmäktige och nämnd, samt gällande lagstiftning och föreskrifter. Den politiska visionen och målen för omsorgsförvaltningen ska genomsyra hela äldreomsorgen. För att nå måluppfyllelse krävs planering på både kort och lång sikt.

Det ska finnas en känsla av trygghet och meningsfullhet för alla omsorgstagare. Äldreomsorgen i Skara ska bedriva god och säker vård samt omsorg med kompetenta medarbetare.

För att klara det behöver omsorgsförvaltningen satsa på kompetensutveckling och aktivt marknadsföra vård- och omsorgsarbetet. Vidare behöver omsorgsförvaltningen satsa på att verksamheterna inom äldreomsorgen ska vara en attraktiv arbetsplats som främjar hållbara scheman och innovativa lösningar. Förvaltningen behöver ständigt omvärldsbevaka utvecklingen som sker inom området, både nationellt, regionalt och lokalt.

För att klara verksamheten behövs en utveckling av välfärdsteknik. Som ett led i att det ska vara enkelt att vara delaktig digitalt installeras en ny tjänst i kommunen som digital fixare. Tjänsten riktar sig till seniorer som behöver hjälp och stöd i sin vardag med vardagsteknik. Tanken är att öka äldres digitala kunskaper.

Inom förvaltningen finns en vilja att ta till vara möjligheter för att möta framtidens ökade förväntningar och behov. En utgångspunkt för verksamheterna inom äldreomsorgen är att den ska inriktas på att den äldre ska känna välbefinnande och ges möjlighet till inflytande över de insatser som ges.

METOD OCH TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Omsorgsnämnden har beslutat att Äldreomsorgsplanen ska revideras vartannat år. Planen ska omfatta ett längre tidsperspektiv. Denna reviderade plan sträcker sig som längst till år 2040.

Arbetet med planen har varit utsträckt under ett och ett halvt år på grund av rådande omständigheter och den pandemi som tagit mycket fokus av omsorgsförvaltningen och remitterande instanser. Planen har också ändrat form då den politiska styrmodellen ändrats från målstyrning till tillitsbaserad styrning. Tidigare plan utgick från rubriker som medborgare, verksamhet, ekonomi och utmaningar för framtiden.

Omvärldsanalys och workshops har legat som grund för den reviderade planen. Kommunala pensionärsrådet har varit delaktigt likaså ledningsgrupperna inom omsorgsförvaltningen och även omsorgsnämndens presidium.

OMSORGSNÄMNDENS MÅL OCH VISION

Omsorgsnämndens mål och vision är att ge alla medborgare förutsättningar för en bra livssituation. Alla ska ha rätt till trygghet, vård och omsorg när man blir äldre. Omsorgsnämndens verksamheter skall ständigt utvecklas och förbättras med omsorgstagaren i fokus.

OMSORGSNÄMNDEN SKA

- medverka till gemenskap, integration och delaktighet
- bidra till att skapa goda och trygga levnadsförhållanden
- arbeta för att bibehålla, utveckla och återvinna individens förmågor.

Målsättningen med denna äldreomsorgsplan är att synliggöra förutsättningarna och möjligheterna för en god och säker vård samt omsorg för kommunens invånare.

Den visar på att Skara kommuns äldreomsorg står inför en del förändringar och belyser ett antal utvecklingsområden.

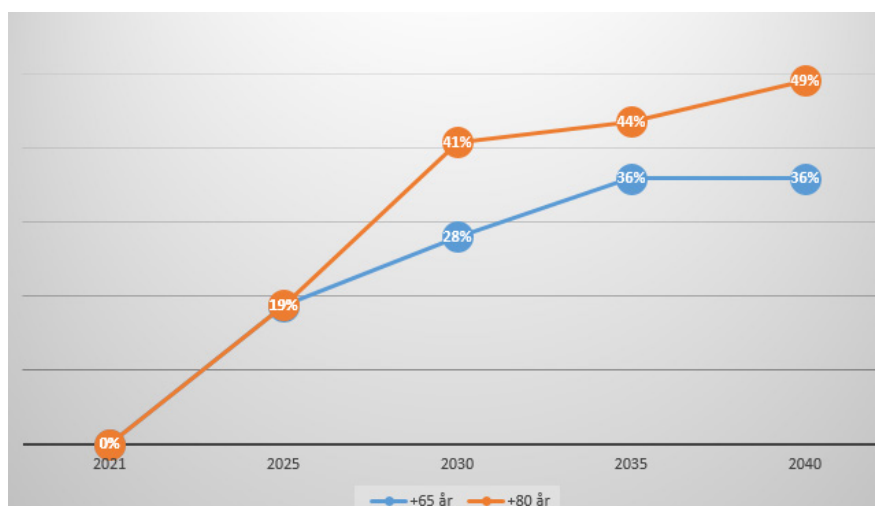
KOMMUNINVÅNARE

Det kommer ökade krav från kommuninvånarna om hur deras vård och omsorg ska utföras men också att kunna vara med och påverka hur insatserna utformas och när de ska utföras. Det ställer krav på högre flexibilitet inom alla delar av äldreomsorgen.

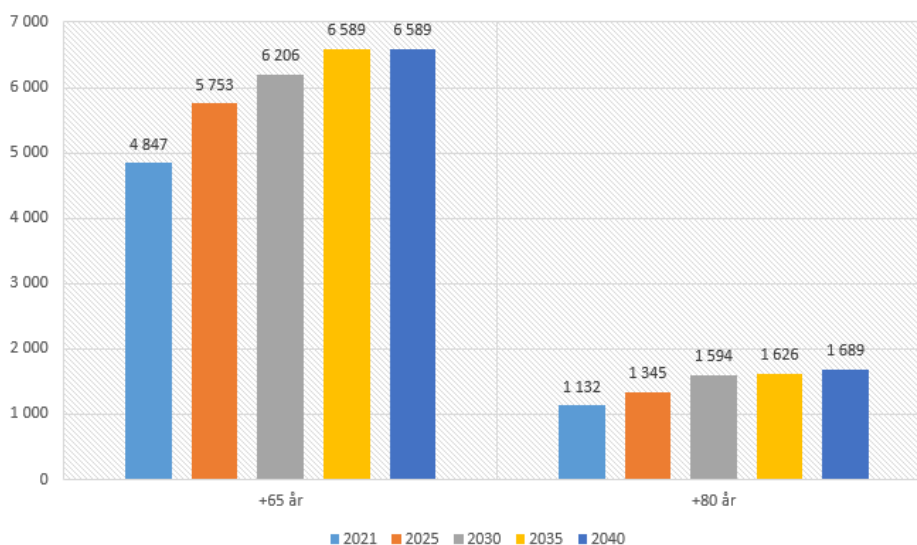
En prognos över befolkningsutvecklingen i Skara visar att det kommer ske en ökning av antalet personer över 80 med 19 % fram till 2025. Förändringarna per åldersspann ser ut enligt diagrammen nedan för Skara kommun (Källa SCB).

För Skaras del är prognosen att andelen äldre i befolkningen ökar på nedanstående sätt fram till 2040.

DEMOGRAFIUTVECKLING SKARA TOTALT

DEMOGRAFIUTVECKLING SKARA TOTALT

KVALITET

Syftet med ett system för kvalitet är att skapa en lärande organisation, som lär av sina misstag. Det pågår ett aktivt arbete med att ta emot synpunkter, avvikelser samt eventuella missförhållanden. Underlagen ligger som grund till det ständiga förbättringsarbetet.

God kvalitet inom äldreomsorg innebär att verksamheten uppfyller de krav och mål som gäller enligt lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, socialtjänst, stöd och service till vissa funktionshindrade och beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

God kvalitet inom socialtjänstens verksamhet innefattar bland annat

- Rättssäkerhet
- Bemötande
- Delaktighet
- Socialtjänstens insatser

Kvalitet innebär också att verksamheten arbetar med evidensbaserad praktik. Det handlar om att medvetet och systematiskt sträva efter att bygga vård och omsorg för att ge varje individ en god och säker omsorg. Idag arbetar personalen inom äldreomsorgen med gemensamma metoder för att förebygga och sätta in åtgärder utifrån varje individs behov.

Nämnden har infört Socialstyrelsens rekommenderade modell Individens behov i centrum, IBIC, för att bedöma enskildas behov och genomföra insatser inom äldreomsorgen.

Omsorgsnämnden arbetar med processer för att kartlägga och riskbedöma varje enhet som också har egenkontroller. Det finns anvisningar för synpunkter, avvikelser och rapportering enligt Lex Sarah. I styrmodellen har varje enhet en verksamhetsplan där kvalitetsmått utifrån socialstyrelsen nationella brukarundersökning används för att värdera kvalitén i verksamheten.

Det ständiga förbättringsarbetet och riskbedömningar under pandemin har lett till att förvaltningen har förbättrat sitt arbetssätt som exempelvis:

- Utbildningsinsatser för att lära personal hur skyddsutrustning fungerar
- Förstärkta hygienrutiner
- Ändringar i bemanning så att vissa medarbetare enbart arbetar med personer som är smittade
- Tydligt och närvarande ledarskap för att kunna stötta personal i prioriteringar och beslut
- Återkommande påminnelser till personalen om myndigheternas riktlinjer – inte minst vikten av att stanna hemma vid minsta symptom.
- Samplanering och att man stöttat varandra mellan enheterna.

VÄRDEGRUND

De lokala värdighetsgarantierna inom äldreomsorgen bygger på den nationella värdegrunden som ingår i socialtjänstlagen vars inriktning är att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. För att kunna uppnå det behöver äldreomsorgen bland annat värna och respektera den enskilda personens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning.

Värdegrunden är en del av att en omsorgstagare ska ha större inflytande över socialtjänstens insatser och att dessa ska utformas utifrån dennes behov.

- Vi uppmuntrar till individens självbestämmande genom lyhördhet och respekt
- Vi sätter individen i fokus genom ett gott bemötande
- Vi utgår från aktuella genomförandeplaner och vårdplaner så att individens resurser och önskemål tas tillvara och därigenom skapa trygghet

E-HÄLSA, DIGITALISERING OCH VÄLFÄRDSTEKNIK

E-hälsa är att använda digitala verktyg och utbyta information digitalt för att rätt person ska ha rätt information vid rätt tillfälle.

Utvecklingen av digitala lösningar för vård- och omsorgsarbetet är på frammarsch och utvecklingen kommer att behöva fortsätta.

Digitalisering med hjälp av välfärdsteknik innebär att det erbjuds möjligheter för att behålla eller öka tryggheten och självständigheten hos personer med behov. Att erbjuda digitala lösningar innebär att resurser används bättre och effektivare för att möjliggöra en ökad trygghet hos omsorgstagaren.

Som ett resultat av digitala utvecklingsarbeten finns nu enbart digitala trygghetslarm. Hemvårdens personal läser och dokumenterar direkt i mobiltelefonerna. Samma mobiltelefon används också för att låsa upp och låsa den enskildes bostadsdörr.

Omsorgsförvaltningen erbjuder trygghetsbesök via kamera för den som är lättväckt eller inte vill ha sitt besök utfört i bostaden av nattpersonal. Larmsystemen är moderniserade och lås till lägenheterna är digitala på de särskilda boendena. Digital signering av hälso- och sjukvårdsinsatser för att nå en ökad patientsäkerhet är infört sen senaste äldreomsorgsplanen.

Välfärdsteknik är digital teknik som ger möjligheter för målgruppen äldre och funktionsnedsatta personer att:

- behålla eller öka sin trygghet och sin självständighet
- få möjlighet till ett fortsatt aktivt, delaktigt och socialt liv
- få stöd till egenvård och bättre hälsa
- bo kvar i sin hemmiljö
- känna trygghet i att personal hanterar information och uppgifter på ett säkert sätt

Tjänster som utförs med digital teknik och som erbjuds i hemmet, både i vanligt boende och särskilt boende ska bygga på valfrihet och utgå från individens behov.

Att införa digitala tjänster för omvårdnadspersonal och erbjuda digitala tjänster till omsorgstagaren handlar också om att kunna frigöra resurser som kan återinvesteras i verksamheten. Detta kommer vara en nödvändighet för att klara den demografiska utvecklingen där vi ska räcka till för fler.

Utöver tidigare nämnd välfärdsteknik finns andra digitala möjligheter som till exempel att jobba med I-pads samt stimulerande och motiverande digitala spel.

Framåt krävs ytterligare beredskap för oförutsedda och planerade avbrott i den digitala tekniken. Då gäller det att det systematiska förbättringsarbetet och hanteringen av avvikelser (riskanalys, egenkontroll, synpunkter och rapporteringsskyldighet enligt lex Sarah) även inkluderar insatser som välfärdsteknik.

NÄRA VÅRD

Nära vård är ett sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg. Nära vård är ett nytt synsätt och arbetssätt som ser annorlunda ut mot det vi jobbar med idag.

Syftet med en omställning till en god och nära vård är att främja hälsan hos befolkningen och utveckla vård och omsorg tillsammans utifrån den enskildes behov. Omställningen ska också bidra till att utveckla samverkanskulturen och öka tilliten mellan huvudmännen. Den nära vården har primärvården (region och kommunalt finansierad hälso- och sjukvård) som bas, vilket innebär ett skifte från dagens sjukhusbaserade vård.

KOMMUNAL HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Målet för hälso- och sjukvård är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Både regionen och kommunen har ett hälso- och sjukvårdsansvar. Regionen har det övergripande ansvaret för att befolkningen erbjuds en god hälso- och sjukvård och tandvård. Kommunen har ansvar för hälso- och sjukvård då man bor i vissa boendeformer eller under vistelse i dagverksamhet. För omsorgstagare som får kommunal hälso- och sjukvård har parterna alltid ett gemensamt ansvar genom att kommunen ansvarar för sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut. Västra Götalandsregionen ansvarar för läkare och övriga kompetenser.

Kommunal hälso- och sjukvård förutsätter att vården kan ges med bibehållen patientsäkerhet.

Hemsjukvård är ett samlingsnamn för all hälso- och sjukvård som ges i hemmet och som kan vara ett alternativ till sjukhusvård. För att en omsorgstagare ska få hemsjukvård så måste en legitimerad personal göra en bedömning och skriva ett beslut. Det finns ingen åldersgräns för att få hemsjukvård. Hemsjukvård är tillgänglig dygnet runt.

Vissa sjukvårdande uppgifter utförs inte alltid av legitimerad personal, utan kan delegeras till omvårdnadspersonal.

Kommuner och regioner har ett delat ansvar som huvudmän för primärvården. Från juli 2021 har primärvården en ny definition. Den nya definitionen innebär att primärvården ska svara för behovet av medicinsk bedömning och behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver särskilda medicinska eller tekniska resurser eller annan särskild kompetens.

SAMVERKAN

En viktig del i äldreomsorgens verksamhet är samverkan med många olika aktörer.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Arbetar med omfattande förändringsarbeten som ska utveckla regionen inom olika områden. Dessa områden är exempelvis:

- Utveckla och stärka den nära vården, alltså den vård som invånare och patienter behöver ofta
- Koncentrera viss sjukhusvård för bättre kvalitet, säkerhet och tillgänglighet
- Öka användningen av digitala vårdtjänster så att patienterna kan bli mer delaktiga
- Fokusera på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling

Utvecklingen av den nära vården är det som påverkar kommunen mest och innebär att det ska bli möjligt för fler omsorgstagare med komplexa vård- och omsorgsbehov att få vård i det egna hemmet i stället för på sjukhus. Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård innebär ett gemensamt utvecklingsarbete för både slutenvården, primärvården och kommunerna. Denna utveckling ställer stora krav på omsorgsnämndens verksamhet och förutsätter ett tätt samarbete med såväl primärvården som specialistsjukvården.

VÅRDSAMVERKAN SKARABORG

Vårdsamverkan Skaraborg är en samverkansgrupp mellan Skaraborgs Sjukhus, Primärvården, Folktandvården, Habilitering & Hälsa och Kommunalförbundet Skaraborg. Skaraborgs kommunalförbund arbetar sedan vidare med övergripande frågor genom Västkom, som är ett samarbete mellan de fyra kommunalförbunden och dessa fyra förbund representerar de 49 kommunerna i Västra Götaland.

Gruppens syfte är att nå en effektiv vårdsamverkan i frågor som berör samtliga parter. Målet är att omsorgstagare ska uppleva vårdinsatserna som en helhet utan gränser.

En samverkansgrupp inom Vårdsamverkan är geriatrik, demens och palliativ vård. I denna grupp arbetar man med mobil närvård, medicinska vårdplaner, vård i livet slut, strokevård, demensvård och läkemedel. Skaraborg ligger i framkant när det gäller utvecklingen inom dessa områden och har stått som modell för införandet av mobil närvård i hela regionen. Skaraborg är indelat i tre närvårdsområden, Norra, Södra och

Västra området. Närvårdens koordinatörer stödjer det lokala arbetet. Skara ingår i Västra området.

Vårdvalet innebär fler aktörer på området som leder till ett ökat behov av samverkan med fler vårdgivare än tidigare. Samverkan behöver också ske på olika nivåer i verksamheten, både på organisatorisk nivå genom avtal, men också på individnivå i planeringen kring den enskilde.

VÅRD OCH OMSORGSCOLLEGE

Samverkan på utbildningsområden sker exempelvis genom Vård- och Omsorgscollege via Skaraborgs kommunalförbund. Samverkan sker även med högskolor där omsorgsnämnden erbjuder praktikplatser till sjuksköterskeelever.

CIVILSAMHÄLLET

Civilsamhället i form av både individer och organisationer är viktiga samverkanspartner för äldreomsorgen då de medverkar i olika forum och viktiga frågor, till exempel Röda korset, Kommunala pensionärsrådet och Skara Senior.

Under de senaste åren har civilsamhällets roll som samverkanspartner blivit allt tydligare. Idéburna offentliga partnerskap (IOP) har framträtt som en modell när offentliga och idéburna aktörer ska lösa samhällsutmaningar tillsammans. IOP är ett nytt sätt att utforma och genomföra välfärdstjänster som bygger på relationsmodeller istället för transaktionsmodeller. Ett sådant samarbete är uppstartat i Skara mellan omsorgen och mötesplats Planeten.

BISTÅNDSBESLUT

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden enligt Socialtjänstlagen (SoL) 4 kap. 1 §. De insatser som beviljas ska vara en skälig levnadsnivå för individen. Biståndet ska utformas i samråd med den enskilde så att det stärker hans resurser att leva ett självständigt liv. Alla insatser enligt lagen är frivilliga.

När man behöver stöd och hjälp av kommunen ansöker man om det hos en biståndshandläggare som hanterar ansökan och fattar beslut om du har rätt till hjälp (bistånd) eller inte.

HEMVÅRD

Hemvård är ett samlingsnamn för hemtjänst och hem-sjukvård där hemtjänst är den vanligaste insatsen inom äldreomsorgen.

Hemtjänst beviljas till omsorgstagare som har behov av stöd och hjälp för att klara sin vardag i det egna hemmet. Hemtjänstinsatserna är biståndsbedömda utifrån SoL och kan bestå av insatser som personlig omvårdnad, av- och påklädning, förflyttningar, hjälp vid måltider och egenvård. Insatserna kan även vara av servicekaraktär såsom hjälp med städ, tvätt och inköp. Medarbetare i organisationen för hemtjänst utför insatserna och gör även vissa sjukvårdande insatser som delegerats av legitimerad personal.

För att klara den demografiska utvecklingen måste omvårdnadspersonalen arbeta mer flexibelt och effektivt.

I Skara kommun finns det 5 hemvårdsområden med var sitt geografiskt område samt en nattpatrull, och ett demensteam som arbetar över hela kommunen. Det finns också en hemvårdsgrupp som jobbar mer centrerat med stöd i det egna hemmet vid kognitiv svikt. Omvårdnadspersonalen inom hemvård arbetar i team med andra yrkesprofessioner för att ge en trygg och säker vård i hemmet.

Kontinuitet skapar trygghet för omsorgstagaren och bidrar till en god arbetsmiljö för personalen. När kontinuiteten mäts tittar vi på att det är samma personal som kommer och att de utför hjälpen på liknande sätt. Omsorgsnämnden har beslutat att målet för kontinuitet ska ligga på 12 personer. Medelvärdet på kontinuiteten ligger under 2022 runt 13 personer.

Trygghet och säkerhet för hemvårdens omsorgstagare är faktorer som omsorgsnämnden anser vara viktiga för en fungerande hemvård vilket mäts i en nationell enkät.

DEN EGNA BOSTADEN

De egna bostäderna som finns i Skara är i stor utsträckning byggda under 60- och 70-talet och är inte anpassade till äldre personer och deras behov. Det innebär svårigheter för Skara kommuns äldre att bo kvar i sina hem, när vårdbehoven utökas. Bostäderna behöver vara utformade så att äldre kan ha en fungerande vardag i sin bostad. Det behöver vara enkelt att ta sig till och från bostaden för att komma till affärer, sköta tvätt och hygien, delta i samhällslivet och nå sjukvården.

Centrumbostäder i Skara AB är ett kommunägt allmännyttigt bostadsaktiebolag som nu bygger bostäder i kvartett Stinsen. Lägenheterna är till för personer som är +65 år. Antalet lägenheter är 48 stycken och de kommer stå klara sensommaren 2023 för inflyttning.

Centrumbostäder har fastigheter i Axvall med 38 lägenheter fördelat på tre huskroppar kallat Husaren. Lägenheterna riktar sig i stor utsträckning till äldre hyresgäster. I två av byggnaderna finns tillgång till hiss.

TRYGGHETSBOENDE

Trygghetsboenden är riktade till de som inte har behov av särskilt boende, men som känner otrygghet i sitt ordinära boende och vill ha närhet till personal, matsal och social samvaro.

I Skara finns idag trygghetsboende på Frejan och i Viktoria punkthus, som förvaltas av Riksbyggen.

Kriterier för att kunna flytta in i trygghetsbostad är:

- 65 år och äldre
- Otrygghet i sitt nuvarande boende
- Vid erbjuden lägenhet ska man vara folkbokförd i Skara kommun på inflyttningsdagen

SÄRSKILT BOENDE

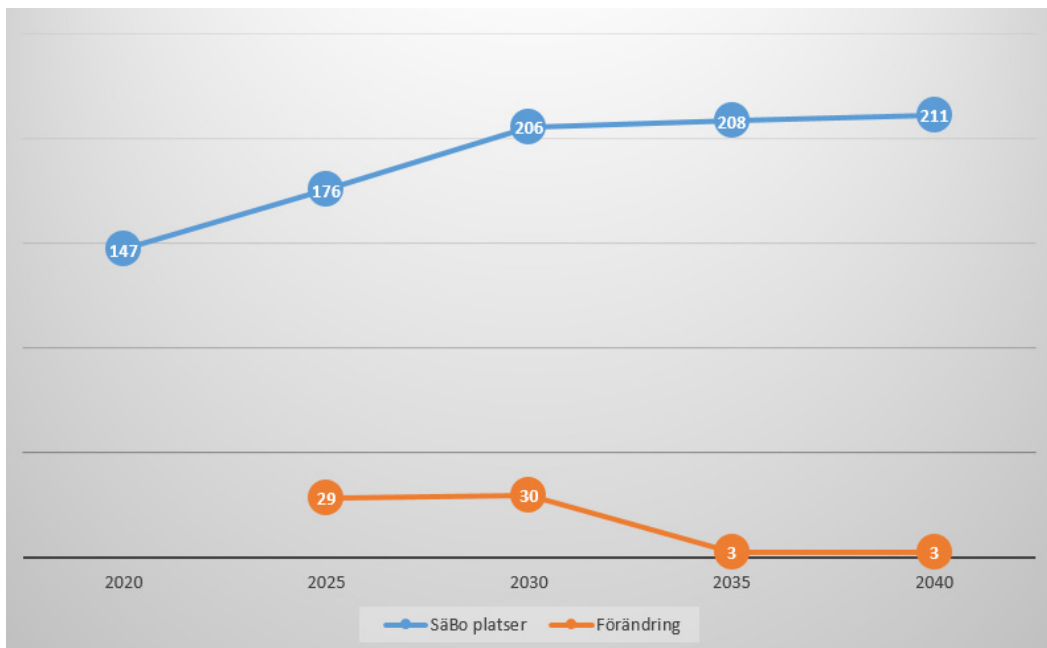
Särskilt boende är ett samlingsnamn för det boende som är aktuellt när behov av vård och omsorg är så omfattande att det inte längre kan tillgodoses i det egna hemmet. Särskilt boende beviljas enligt Socialtjänstlagen.

Skara kommun har fem särskilda boenden: Skarahemmet, Viktoriagården, Malmgården, Ardalagården och Vallehemmet. Skara kommun bygger ett nytt särskilt boende med inflyttning hösten 2023. Enligt planering kommer Skarahemmet och Viktoriagården att avvecklas. Utredning gällande Vallehemmet pågår.

2022 finns det 156 särskilda boendeplatser då en ny avdelning på Skarahemmet har öppnats med 9 boende platser.

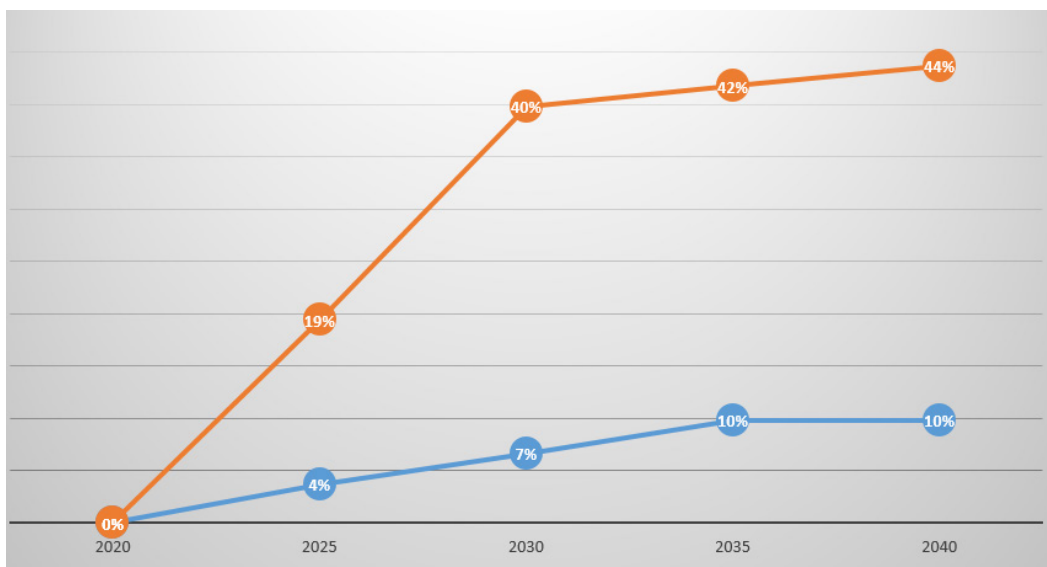
När Teglagårdens 107 platser fylls av Skarahemmet (31 platser), Viktoriagården (30 platser), och ponera Vallehemmets (35 platser), återstår 11 platser till Teglagården. Här är det viktigt att följa den demografiska utvecklingen för att möta framtidens behov av särskilda boendeplatser.

BEHOV AV SÄRSKILDA BOENDEPLATSER FÖR ÄLDRE, EXKLUSIVE KORTTID

Idag finns cirka 1081 kommuninvånare i Skara över 80 år och av dem bor ca 13% i särskilt boende. Under pandemin har antalet korttidsplatser justerats från 20 platser till 16 (12 på Korttiden och 4 på Vallehemmet).

DEMOGRAFIUTVECKLING SKARA TOTALT

KORTTIDSPLATSER

Korttidsvistelse och växelvårdsplats beviljas för personer som har ett omfattande omvårdnadsbehov eller är i behov av rehabilitering efter sjukhusvistelse eller i väntan på annan boendeform. Korttidsvistelse eller växelvård kan även beviljas till omsorgstagare för att avlasta anhöriga, eller vid vård i livets slut.

ÖVRIGA VERKSAMHETER

DAGVERKSAMHET

Dagverksamhet ger en viktig stimulans och sysselsättning för den som har en demenssjukdom samt ger en avlastning för de anhöriga. För att få komma som gäst till dagverksamheten måste man ha en demensdiagnos samt fått ett beslut av en biståndshandläggare.

DEMENS

Skara har sedan en längre tid arbetat aktivt med att utveckla arbets- och förhållningssätt gällande personer med demenssjukdom, främst inom Malmgårdens särskilda boende men även inom Dagverksamhet och vissa delar av hemvården. För människor med en demenssjukdom spelar kontinuitet och förtroende mellan patient/anhörig och vård/omsorgsgivare en avgörande roll för att skapa trygghet för individen.

Personer med demenssjukdom/kognitiv svikt bor idag på samtliga särskilda boenden i Skara och inom hela Skara hemvård. Det betyder att alla medarbetare behöver ha kunskap om demens och känna till de krav som de nationella riktlinjerna för demens ställer på verksamheterna.

Handledning för personal som arbetar med personer med diagnos demens sker kontinuerligt.

ANHÖRIGSTÖD

Anhörigstöd är ett lagstadgat stöd som regleras i 5 kap 10 § Socialtjänstlagen. Anhörigstödet arbetar förebyggande för att anhörig inte själv ska bli sjuk.

Kommunens anhörigstöd är till för de som stödjer, hjälper eller vårdar någon i sin närhet. Det kan vara en anhörig, make, maka, sambo, förälder, barn eller vän. Anhörigstödet är kostnadsfritt och erbjuder råd och stöd, förmedling av kontakter, hembesök, enskilda samtal, anhöriggrupper och anhörigcirklar efter önskemål. Anhörigstödet kan även erbjuda fri avlösning för närstående.

Det är viktigt att man som anhörig får stöd och hjälp för att förebygga ohälsa. Detta kan ske på olika sätt till exempel genom utbildningar, aktiviteter, föreläsningar, anhörigavlösning i hemmet, enskilda samtal eller samtalsgrupper.

I Skara jobbar vi med olika former av stöd men vi utgår alltid från individens unika situation. Man kan antingen ansöka genom en biståndshandläggare eller genom anhörigsamordnaren i kommunen.

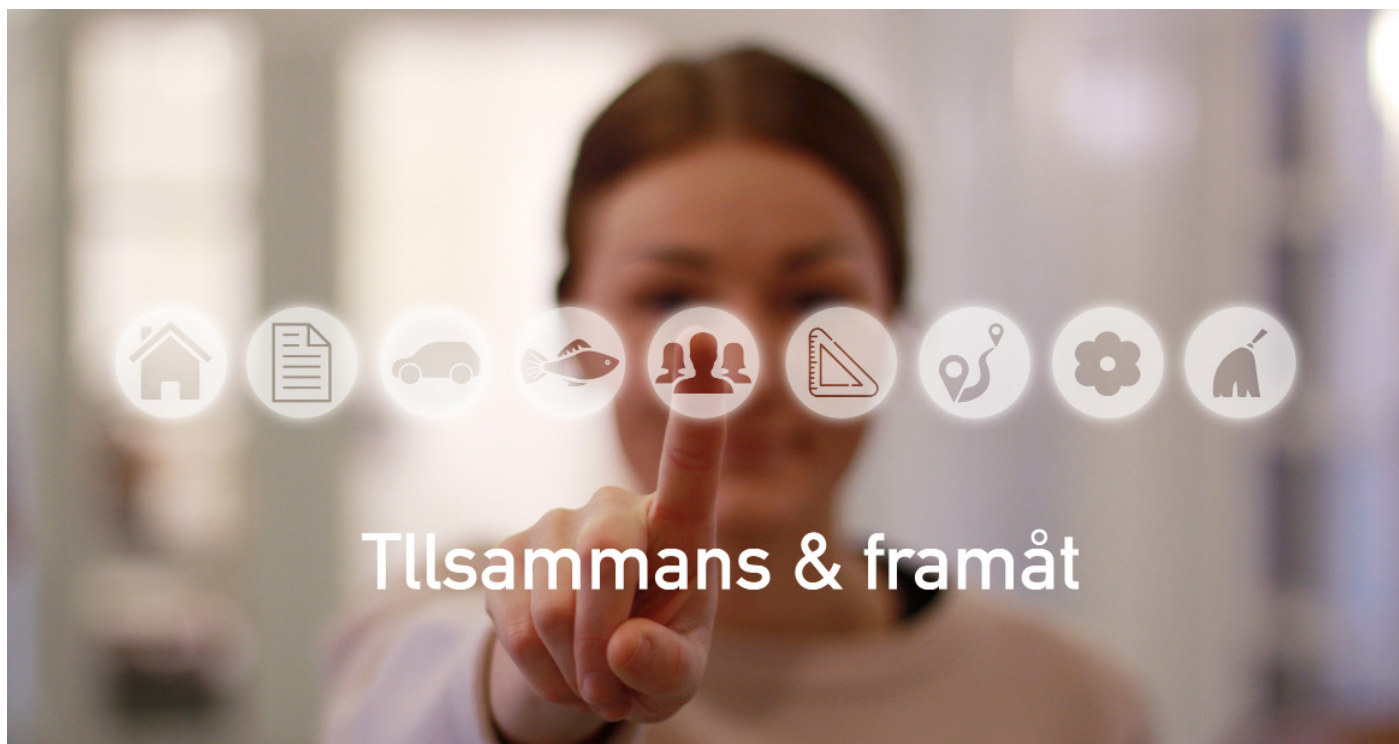

FRIVILLIGSTÖD

Inom Omsorgsförvaltningen kan man arbeta frivilligt och göra en ideell insats för annan medmänniska. Som frivillig kan man engagera sig för att bidra med bland annat glädje och gemenskap för äldre genom att exempelvis vara värd på mötesplatsen Sockerbagaren samt högläsning på särskilda boenden och ingå i väntjänsten.

ÖPPEN MÖTESPLATS

Öppen mötesplats tillhandahåller diverse aktiviteter och syftar till att bevara och utveckla seniorers hälsa, livskvalitet och trygghet samt medverka till ett aktivt utbud av aktiviteter. Alla seniorer och äldre i Skara kommun är välkomna till öppen mötesplats. Aktiviteterna ska stimulera till ett fysiskt, psykiskt och/eller socialt välbefinnande.

Tillsammans & framåt

PERSONAL – KOMPETENSFÖRSÖRJNING – UTBILDNING

Medarbetarna är den viktigaste resursen i en god och kvalitativ vård och omsorg. Det kräver utbildade och engagerade medarbetare. För att möta framtidens behov behövs en strategi för personalförsörjning likaväl som en kompetensförsörjningsplan. Kraven på kompetens kommer att öka allt eftersom vården flyttas från regional till kommunal regi och det blir allt viktigare med medicinsk kompetens. Samtidigt som behovet är en allt högre andel yrkesutbildade råder det brist på utbildad personal inom de flesta områden inom vård och omsorg. Den demografiska utvecklingen tyder på att bristen på personal kommer öka i takt med att efterfrågan blir allt större.

Personalen inom vård och omsorg består huvudsakligen av undersköterskor, legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och enhetschefer.

Omsorgsförvaltningen har utbildningskrav vid anställning. För att få en tillsvidareanställning som omvårdnadspersonal krävs lämplig gymnasieutbildning utifrån yrkesroll. Det har också krävts andra anställningar i form av vårdbiträden då tillgången till utbildade undersköterskor till och från är låg.

För anställning som sjuksköterska, arbetsterapeut eller sjukgymnast/fysioterapeut krävs legitimation i yrket. För anställning som enhetschef krävs högskoleutbildning eller erfarenhet som arbetsgivaren anser lämplig.

Det är en utmaning att rekrytera undersköterskor, specialister och enhetschefer. Omsorgsnämnden behöver aktivt arbeta med att vara en attraktiv arbetsgivare.

- Kompetensförsörjning är ett prioriterat område inom äldreomsorgen
- Implementera karriärstegen vars syfte är att möjliggöra för medarbetare till att utveckla sin kompetens.
- Rätt bemanning
- Heltid som norm
- Kompetensstärkning i yrkessvenska

För att klara framtidens kompetensförsörjning behöver nämnden arbeta för att göra omsorgens yrken mer attraktiva. Skara kommun arbetar förvaltningsövergripande med politiska uppdrag genom Arbetsmarknadsgruppen för att lösa kompetensförsörjningsbehoven de kommande åren. Förvaltningen fortsätter med att marknadsföra äldreomsorgens yrken, få ett ökat samarbete inom ramen för Vård- och omsorgscollage och högskolornas utbildningar samt fortsätta med ledarskapsutbildningar.

Hela samhället ställer om arbetssätt, hjälpmedel och kommunikation utifrån digitaliseringens möjligheter och omsorgsförvaltningen arbetar för att utveckla äldreomsorgens alla delar med stöd av digitaliseringen.

Inom digitaliseringsområden behöver arbetet med att erbjuda välfärdsteknik fortsätta med oförminskad kraft. En av utmaningarna ligger i att vi tillvaratar den personal som vidareutbildar sig inom välfärdsteknik och andra specialistutbildningar då vi ser ett ökat behov av den arbetskraften inom vårddykena.

Den prognostiserade bristen på utbildad personal innebär att insatser för marknadsföring av omvårdnadsyrken är viktiga, likaså samverkan med utbildningsanordnare. För att möta behovet av personal kan det bli nödvändigt att förändra de nuvarande kraven på utbildning och kompetens, vilket i sin tur kan medföra anpassningar av verksamhet. Genom att till exempel dela på omvårdnadsuppgifter och serviceuppgifter kan vi ta tillvara på olika kompetenser. Under 2022 kommer det påbörjas pilotprojekt för att möjliggöra servicetjänster inom särskilt boende och inom hemvården.

- Fortsätta med ledarskapsutbildning för äldreomsorgens enhetschefer
- Samarbete med civilsamhället
- Jobba aktivt med bemanningsproblematiken
- Stärka språkkompetensen genom utbildning i yrkessvenska
- Ökat samarbete med Vård- och omsorgscollege, yrkeshögskola och andra högskolors utbildningar

Gemensamt arbetssätt i äldreomsorgen (GAS) är en intern utbildning för medarbetare inom vård och omsorg. Den har omarbetats och genomförs digitalt från 2021.

- Personcentrerad vård som innebär att se den enskilda personen, involvera och anpassa efter individens behov och förutsättningar. På detta sätt kan vården både bli mer jämlik och kostnadseffektiv.
- Ett aktiverande arbetssätt, vi ser till det friska hos individen för att bidra till ökad livskvalitet och känsla av sammanhang.
- Palliativ vård (vård i livet slutskede) ett förhållningssätt för att förbättra livskvaliteten för patienten och de närstående genom att förebygga och lindra lidandet genom att tidigt upptäcka, bedöma och behandla smärta och andra fysiska, psykosociala och andliga problem som kan uppkomma i samband med en livshotande sjukdom. Den palliativa vården bygger på samverkan mellan läkare, sjuksköterskor, rehabiliteringspersonal, kuratorer och andra yrkeskategorier.

Att kontinuerligt arbeta för att personalen ska trivas är viktigt och att minska sjukfrånvaron och få alla att vara delaktiga i organisationens utveckling. Vi ska bättra tillvara på den arbetskraft som söker våra tjänster genom att utforma våra sysslor så att det kan inkludera fler och att rätt kompetens används vid avsedd tid och plats. Heltidsresan ska framåt leda till ett minskat rekryteringsbehov och öka kontinuitet och kvalitet för omsorgstagarna.

ÄLDREOMSORGSLYFTET

Statsbidraget Äldreomsorgslyftet ska stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre genom att ge en ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid.

Vård och omsorg har under åren 2020-2022 fått statsbidrag för att personal ska kunna höja kompetensen inom äldreomsorgen. Satsningen omfattar utbildning till undersköterska respektive specialist-undersköterska samt utbildning av förstalinjens chefer. Det har fallit väl ut och har genererat att 25 personal vidareutbildar sig.

VERKSAMHET

Skara kommuns äldreomsorg, nulägesbeskrivning av några nyckeltal

- 359 tillsvidareanställd personal (inga vikarier är inräknade) inom Skara kommun vård och omsorg, Omräknat till heltid blir det 356 årsarbetare.
- Cirka 787 personer har ett biståndsbeslut. I den siffran ingår till exempel särskilt boende (153 personer) och hemvård (589 personer).
- 522 personer har trygghetslarm (2021-10-31), av dessa har 204 personer inga andra insatser utan enbart trygghetslarm.
- År 2021 var det 143 personer som fyllde 80 år och erbjöds ett förebyggande hembesök. Av dessa tackade 86 personer ja till ett telefonbesök. 33 personer tackade nej, 4 personer har avlidit och 20 personer fick insatser under året.
- Besökare på Sockerbagaren. I lokalen finns öppna mötesplatser och kaféverksamhet från 2021.
 - Besökare 2019: 6434 personer öppen tisdag-söndag mellan 14.00–17.00 hela året
 - Besökare 2020: 1477 personer öppen tisdag-söndag mellan 14.00–17.00 januari – mars i nnan pandemin slog till och Sockerbagaren stängdes året ut.
 - Besökare 2021: 410 personer Sockerbagaren stängd på grund av pandemin januari- augusti. Öppnade september med begränsade öppettider och besöksrestriktioner.

EKONOMI

Genom att använda statistikdatabasen Koladas nyckeltal för äldreomsorg/kostnad/kr/invånare 80+ kan vi se en kostnadsökning från 2022 till 2030 på 338 mnkr.

Översikt totala budgeten inklusive overhead

2022: 240 mnkr

2025: 240 mnkr plus 45 mnkr

2030: 240 mnkr plus 98 mnkr

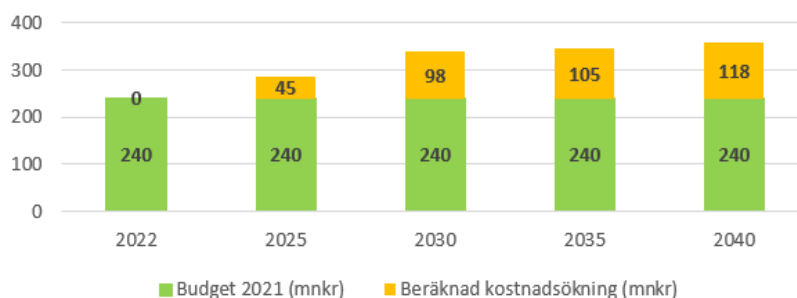
Omsorgsförvaltningen ser ett behov av utökade medel de kommande åren. Kostnader påverkas av ny lagstiftning, demografi, teknikutveckling, medicinsk utveckling, hälsa, anhörigvård och inriktning av verksamheten.

- En särskild boendeplats kostar 900 000 kr. Kommunens intäkter från omsorgstagare i form av hyra är 135 000 kr. Då blir kostnaden för en särskild boendeplats 765 000 kr/år.
- En korttidsplats kostar 900 000 kr/år.

Enligt prognos kommer särskilda boendeplatser för äldre exklusive korttidsplatser att öka fram till 2025 med 28 platser och fram till 2030 med ytterligare 32 platser.

BERÄKNAD TOTAL KOSTNADSÖKNING FÖR ÄLDREOMSORGEN. MKR

Baserad på 2022 års budget och demografi +80 år

FOLKHÄLSA

Om äldre behåller sin hälsa kan behovet av äldreomsorgsinaster komma längre upp i åldern. Förebyggande åtgärder och insatser är av stor vikt. Här kan man minska både kostnader och onödigt lidande. Att få vara självständig, känna sig trygg i sitt hem och klara sig själv så länge man vill och kan är stärkande för livskvalitén och självkänslan.

Förebyggande verksamhet som kommunen arrangerar är de hembesök som erbjuds för alla 80-åringar. Även de öppna mötesplatserna arbetar förebyggande och inkluderande.

HÅLLBAR UTVECKLING OCH MILJÖASPEKTER

Omsorgsförvaltningen kan vara med och bidra till att minska klimatavtrycket. Vi är med och ställer krav i upphandlingar när det gäller inköp av arbetskläder, bilar och engångsartiklar. Framåt ser vi ett ökat samarbete med service och tekniks kostenhet för att bli bättre på att vara klimatsmarta gällande engångsartiklar i verksamheterna, att ta tillvara på maten och mäta matsvinn.

KRISHANTERING

Det finns en krishanteringsplan för omsorgsförvaltningen. Den är aktiv efter behov. Under pandemin 2020-2021 och en bit in på 2022 har en krishanteringsgrupp varit igång för att stötta verksamheterna. I krishanteringsplanen ingår handlingsplaner för varje verksamhet. Dessa uppdateras årligen för att stötta omvårdnadspersonalen om något händer.

Det har visat sig under pandemin att vi har lärt oss mycket och det måste tillvaratas och jobbas med framåt. Det är ett fortsatt arbete med att revidera och aktualisera rutiner, handlingsplaner och att vara beredd på olika slags kriser.

Vård och omsorg har under hösten 2021 och våren 2022 erbjudit all personal som jobbat i nära vårdssituationer en återhämtningsdag för att reflektera och gå igenom krissituationer under pandemin. De tillfällena har varit mycket uppskattade och dokumenteras för att ta med i det fortsatta utvecklingsarbetet som vård och omsorg står inför.

FRAMTIDSARBETE

För att möta framtiden behöver vård och omsorg omvärldsbevaka och följa den kompletterande lagstiftning som kommer träda i kraft efter beslut.

Socialtjänstlagen kommer att stärkas efter den äldres behov med bland annat en fast omsorgskontakt i hemtjänsten. Omsorgsförvaltningen arbetar redan i dag med kontaktpersonal både i hemvård och på de särskilda boendena. Omställningen till en lagstyrd fast omsorgskontakt innebär på sikt att vårdbiträden inte kommer få vara kontaktperson.

Det som omsorgsförvaltningen ser som utveckling och framtidsbehov är att stärka upp kring:

- Att säkerställa att det finns boenden som är anpassade till äldre och deras behov
- Verksamheten fortsätter anpassas efter individens behov och önskemål
- Att öka arbetstiden som hemvårdspersonalen ägnar direkt hos omvårdnadstagare
- Att anpassa bemanningen utifrån omvårdnadstagarens behov
- Att omsorgspersonalen är flexibla
- Kontinuiteten hos omvårdnadstagare mäts för att följa den över tid
- En stor utmaning för framtiden är att anpassa äldreomsorgens verksamhet till personer med kognitiv svikt/demenssjukdom. En förutsättning för att klara den framtida vården är ett utvecklat stöd i det ordinära boendet och att öka äldreomsorgens personals kunskap gällande demenssjukdom/kognitiv svikt
- Inom samverkansområdet är den största utmaningen att genom skriftliga överenskommelser reglera hur samverkan mellan olika huvudmän går till, att sprida kunskap om de överenskommelser som finns och att se till att alla delar av verksamheten arbetar efter dem
- Arbeta effektivare tillsammans med våra samverkanspartners för att öka kvaliteten och tryggheten för den enskilde, minska dubbelarbete och främja ett effektivt resursutnyttjande
- Att vara en organisation som stödjer en evidensbaserad praktik och ger medarbetarna möjlighet att söka ny kunskap och använda den i verksamheten
- Att förbättra uppföljningen av hemvården, både intern och extern
- Att tillgängliggöra resultat av uppföljningar, så att både omsorgstagare och medborgare kan ta del av verksamhetens resultat
- Digitaliseringens möjligheter ses som en av de största förändringsfaktorerna inom offentlig sektor. Att börja använda digital teknik handlar till största delen om förändrade processer, förändrade arbetssätt och nya rutiner. Det handlar om att hjälpas åt och samverka på alla plan i verksamheten i de förändringsarbeten vi genomför för att nå de effekter som digitaliseringen kan ge
- Att göra omsorgens yrken attraktiva för framtiden samt att anställa och behålla utbildad personal genom att erbjuda en god arbetsmiljö. Informationsinsatser för att marknadsföra äldreomsorgens yrken
- Omhänderta anställd personal som har vidareutbildat sig och ta till vara på deras nya kunskaper in i verksamheterna.
- Fortsatt utveckling för att ge stöd till anhöriga
- Att hitta nya arbetssätt

Tovartafel är ett exempel på en digital innovation som används på kommunens äldreboenden. Det är ett digitalt spel som stimulerar personer som lever med demens till att röra sig mer och interagera socialt.

DET GODA LIVET. IDAG OCH IMORGON.

SKARA

SKARA.SE